

РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У СИЛОВОМУ БЛОЦІ ДЕРЖАВИ

Після останніх виборів нової влади та формування складу законодавчих та виконавчих органів почався в Україні процес складних реформ, метою яких було викорінення корупції та беззаконня з судової та правоохоронної систем. Проте не другорядною передумовою реформування силового блоку держави були не лише викорінення зазначених проблем, а ліквідація тих аномалій, що були нею ж створені і стосувалися в значній мірі соціально-трудова відносин цього блоку.

У наукових розвідках досить мало присвячено досліджень використанню людських ресурсів у силовому блоці держави, а в значній мірі питанням формування та розвитку [1]. З огляду на це, актуальним є дослідження існуючих змін у регулюванні соціально-трудова відносин.

Так ще в 2012 році Україну характеризували як таку, що має всі ознаки поліцейської держави. Адже тоді штат міліції був більший вдвічі від світового рівня. В Україні налічувалося 358 тис працівників МВС, тобто 780 на 100 тис. населення. Загальносвітовий же середній показник — 300 поліцейських, а за рекомендацією ООН — 222 на 100 тис. населення. Причому це — не спадок від СРСР. Адже в 1990 р. в радянській міліції служили 628139 осіб. Населення СРСР тоді становило 293 млн. 47 тис., тобто на 100 тис. населення було 214 міліціонерів. За даними ООН (станом на 2010 рік), у сусідніх із нами країнах, схожих з Україною за політико-економічною ситуацією, поліцейських удвічі-втричі менше, ніж в Україні. У країнах із потужною організованою злочинністю, напруженою військово-політичною ситуацією, поширеними випадками актів тероризму тощо кількість поліцейських також менша, ніж в Україні. Найменше поліцейських — у Норвегії, Фінляндії, Індії, Китаї, Гаїті, а найбільше — в Білорусі та Росії, де зазначений показник становить, відповідно, 1442 і 976 (табл.1).

Таблиця 1.

Кількість поліцейських у окремих країнах світу, 2010 р. [1]

Групи країн	Країна	Кількість поліції на 100 тис. населення
1	2	3
Лідери серед «поліцейських» держав	Білорусь	1442
	Росія	976
	Україна	780
Сусідні держави, схожі на Україну за політико-економічною ситуацією	Грузія	355
	Болгарія	442
	Чехія	405
	Словенія	386
	Латвія	370
	Угорщина	335
	Литва	327

1	2	3
	Сербія	280
	Польща	264
	Словаччина	260
	Естонія	240
Країни з напруженою ситуацією в сфері злочинності та тероризму	США	233
	Бразилія	282
	Греція	452
	Туреччина	482
	Іспанія	494
	Італія	552
	Аргентина	558
Найменш «поліцейські» держави	Швеція	195—200
	Індонезія	195—200
	Японія	195—200
	Данія	195—200
	Канада	195—200
	Південна Корея	195—200
	Чилі	195—200
	Норвегія	155—160
	Фінляндія	155—160
	Індія	130
	Китай	120
	Гаїті	63
	Весь світ у середньому	300

В Україні 27 прокурорів на 100 тис. населення, в Німеччині цей показник — 5, у Молдові — 16, в середньому в Європі — 10, і лише в Росії їх загальна кількість більша — 32. Загалом, Україна мала явні ознаки поліцейської держави, оскільки від зовнішнього ворога її захищали лише 255 тис. осіб (Збройні сили, Державна прикордонна служба, війська Цивільної оборони, Служба зовнішньої розвідки, Державна спеціальна служба транспорту), а від «внутрішніх загроз» удвічі більше — 477 тис. (МВС, внутрішні війська, Служба безпеки, УДО, Державна пенітенціарна служба, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації, прокуратура).

Забезпечувати порядок і безпеку іншими способами, крім збільшення кількості «контролерів», в Україні, як стверджують експерти, в пострадянський період довго не вчилися. Суддів у деяких державах припадає на 100 тис. жителів: в Англії та Уельсі — 5, США — 7, Молдові — 9, Швеції, Італії — 10, Росії, Румунії — 15, а в Україні ж 17 і цієї кількості не вистачало, бо навантаження на суддів інколи штучно (і в рази) збільшується у зв'язку з непередуманими діями законодавця. Отже, громадський порядок, безпеку і правосуддя забезпечували 9,3% представників державного апарату, і отримували вони на це 9,4% видатків державного бюджету. Нібито справедливо, якщо не помічати значного перекошу у бік прокуратури: 145,3 тис. грн. на одного працівника прокуратури на тлі 85,3 тис. — на одного працівника суду і 59,6 тис. грн. на рік — на одного працівника

правоохоронної системи загалом. Отже, міліція в Україні була численною, але й бідною і тому часто вимагала «пожертв» від «благодійників». [1] Така ситуація була закономірною з огляду на результати уже здійсненої реформи, яка і до тепер триває.

У травні 2015р. був прийнятий Закон України «Про Національну поліцію», який почав відлік реформи у міліції [2].

Як свідчить статистика станом на кінець 2016 р. реформи, що проводились привели до суттєвого скорочення чисельності особового складу міліції, а тепер уже поліції у 2,5 рази. Так в Україні практично досягнуто середньостатистичного світового рівня забезпечення населення поліцейськими 304 на 100 тис. населення. У поліції України працює 130 тис. осіб з них 119 тис. поліцейських і 11 тис. цивільного персоналу. Бюджет відомства становить 13,9 млрд. грн.[3]. Основним стрижнем реформи у поліції став перегляд розміру заробітних плат. До проведення реформи заробітні плати співробітників міліції становили 1,5-2 тис. грн.. Як презентував сам міністр у 2016 р. заробітні плати співробітників Національної поліції коливаються в межах від 6-98 тис. грн. Збільшені розміри посадових окладів в середньому в 2-3 рази, а окладів за спеціальні звання – 12-18 разів [4]. Підставою для отримання нової заробітної плати має бути пройдена перекваліфікація.

Таблиця 2.

Структура заробітної плати співробітника до і після реформи

Складові заробітної плати	поліцейського	міліціонера
Посадовий оклад, грн.	1700	500
Оклад за спеціальне звання сержанта, грн.	800	45
Надбавка за спеціальні умови несення служби	100% посадового окладу з урахуванням окладу за спеціальне звання, а також стаж служби в Національній поліції	

Звісно, що у головним інструментом у реалізації соціально-трудових відносин у силовому блоці, зокрема, поліції для співробітників є перегляд розміру і умов формування заробітної плати, що вже й відбулося. Проте, для суспільства ці цілі інші, а саме: отримання вищого рівня громадського порядку і безпеки та й зрештою зростання довіри населення до цього відомства. Як свідчить дійсність, що проста зміна розміру винагороди не чинить істотних змін, а вимагає реалізації ще низки додаткових інструментів і головне нематеріального характеру, а саме підвищення професійності, формування психологічної стійкості, а головне абсолютно іншого типу поведінки співробітників.

Література

1. Медвідь М.М. Теорія формування і розвитку людських ресурсів для використання у службово-бойовій діяльності / М.М. Медвідь // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3676>

2. Поліцейська держава: Україна утримує армію міліції в 2,5 рази більшу, ніж це прийнято в світі/ [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://nashigroshi.org/2012/07/17/politsejska-derzhava-ukrajina-utrymuje-armiyu-militsiji-v-25-razy-bilshu-nizh-tse-prinyato-v-sviti/>

3. Закон України «Про Національну поліцію», опублікований 6 серпня 2015 р.
4. Національна поліція України / [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Від 6 тис. до 98 тис. Аваков озвучив зарплати співробітників Національної поліції / [Електронний ресурс] – /Режим доступу:<http://nv.ua/ukr/ukraine/events/vid-6-tis-do-98-tis-avakov-ozvuchiv-zarplati-spivrobotnikiv-natsionalnoji-politsiji-83973.html>.

Грішнова О.А., докт. екон. наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ

ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: СУЧАСНА РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Ми живемо в час дуже швидких і докорінних змін в економіці, політиці, в суспільстві загалом, а особливо – у соціально-трудовій сфері. Стрімкий розвиток інформаційних та інших новітніх технологій, кросс-функціональність, універсальність та мобільність працівників, мінімізація складу штатних працівників а також зменшення чисельності найманих працівників загалом стають потужними чинниками, ознаками і каталізаторами життя у ХХІ столітті.

На мою думку – основні принципові зміни відбуваються саме у способі життя і трудової реалізації громадян. Технологічна революція все більше звичної людської роботи передає машинам. І це стосується вже не лише фізичної, але і репродуктивної розумової роботи. Конкурентоспроможність на ринку праці майбутнього означатиме унікальність, необхідність працівника замовнику (роботодавцю).

Отож перспективи підвищення рівня та поліпшення якості життя усього населення за рахунок продуктивної зайнятості зовсім не однозначні, вони потребують вирішення архіскладних проблем: як забезпечити прожиткові потреби та чим зайняти дедалі зростаючу частину населення, яка не матиме постійної роботи. Вочевидь, що важливим завданням є пошук альтернативи зайнятості найманою працею – розширення горизонтів навчання, волонтерство, спорт і інша діяльність по зміцненню здоров'я тощо.

Зупинимося на значенні волонтерства у наш час в Україні.

Більшість українців зустрілись з цим явищем у 2014 році, коли внаслідок російської агресії і неготовності держави до ефективного захисту кордонів та утримання армії виник потужний рух добровільної народної підтримки воїнів АТО у всіх сферах їхньої героїчної місії.

Однак волонтерство – поняття і явище значно старше і ширше.

Ще у вересні 1990 року в Парижі Кофі Анан, 7-ий секретар ООН сказав, що в суті волонтерства зібрані ідеї служіння і солідарності, віри в те, що разом ми можемо зробити цей світ кращим. У цьому сенсі волонтерство – це кінцевий вираз головної мети існування ООН.

Поняття і значення волонтерства можна сформулювати так: це добровільний вибір, що визначається особистими поглядами та позицією; активна участь громадянина у житті суспільства; самореалізація в суспільній діяльності, як правило, в рамках різноманітних асоціацій, добродійних організацій та